

Izhaja vsak de-
lavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravnštvo v Ko-
pijarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravnštva št. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Ko zlo umira.

Komunizem, ki je imel v Rusiji pri-
liko, da se uveljavi v praksi brez vsake
omejitve, doživlja tako popoln poraz in
neuspeh, da bi tega ob njegovem nastopu
koncem vojne nihče ne bil verjel. Morda
še nikdar noben nauk in noben sistem,
ki je imel toliko moč do duhov kakor ko-
munizem, ni tako razočaral svojih prista-
šev kakor jih je on. Tudi nasprotniki so-
vjetizma in neverni Tomaži so vendar-le
mislili, da se bo sovjetski sistem izkazal
vsaj toliko sposobnega, da življenja ne bo
naravnost oviral, da se bo dal nositi od
njega. Saj je volja do življenja tolika, da
odoli še takim zmotam in zablodam in jih
končno prilagodi ali ukloni svojim zako-
nom ali pa jih izvrše. Komunizem naj bi
bil v prvi vrsti gospodarski sistem, ki mu
v bistvu niti ne bi manjkalo gotove etične
podlage, ako bi bila njegova izvršitev v
rokah pravno visokostojecih ljudi. Komu-
nistični sistem, ki naj bi dvignil delo do
prvega zakona, za vse veljajočega in vse
oživljajočega, je delo enostavno ubil! Ko-
munizem, ki naj bi odpravil vso neenakost
in vso bedo, uničil militarizem, je ustvaril
naslad življenja dva razreda: vojaški in
uradniški, vse ostalo prebivalstvo pa tvori
brezpravno maso, obsojeno v najstrašnejšo
dušno in telesno bedo, obsojeno v počasno
in vseh muk polno smrt.

Smrt je zmagovalka v Rusiji! A komu-
nizem, ki jo je dovedel v deželo, noče
umreti! Rad bi še živel — vladati je ven-
dar lepo, četudi nad umirajočimi. Da bi ži-
vel, je začel ujedati samega sebe! Vsa te-
meljna svoja načela je začel zmetavati,
roko podaja kapitalizmu, izdaja mu prole-
tariat, izdaja naravne zaklade zemlje: rud-
nike, gozdove, vode. Sedaj hoče še kmetu
zopet vzeti zemljo, ki mu jo je bil razdelil
in jo vrnil prejšnjim lastnikom. Od komu-
nizma nima ostati drugega kakor — vlade-
hlepni njegovi kolovodje z armado brez-
vestne, lene birokracije in častihlepnih ge-
neralov in častnikov. To je popoln poraz
komunistične ideje in njenega sistema in
ne vemo, kaj bi moglo preprečiti skoraj-
šnji propad tretje internacionale. Vsaka
nada, da bo iz Moskve izšla človeštvu luč
novega, boljšega družabnega reda, je praz-
na. Marksov komunistični evangelij je le
evangelij smrti.

To spoznanje je pa ena najdragoc-
nejših pridobitev sedanjega človeštva! Po-
mislimo, koliko časa je Marsov nauk ma-
mil velike mase narodov in jih slepil, po-
mislimo, koliko časa bi se še lovile za
njim, ako bi Rusija ne bila doprinesla ta-
ko jasnega, vsem očitnega dokaza za njego-
vo zmotnost! Sedaj so računi jasni in člo-
veštvo more brez mnogih dvomov iti po
poti pametnega, organičnega razvoja v
ameri socialne pravičnosti. To je treba po-
vdarjati: dasi se je diktatura mase izkazala
kot zmota, tako je gotovo, da se mora s to
maso računati, da se ta masa nikdar ne
bo dala potlačiti nazaj v suženjstvo, da
pa ji ne prinese odrešenja materializem,
kakor ga oznanjajo socialisti in njihovi
najdoslednejši učenci — komunisti — am-
pak idealizem krščanskih družabnih načel.
Kdor hoče zagotoviti obstoj reda in miru,
in postopnemu razvoju družbe, mora po-
kazati, da hoče socialno pravičnost. Zato:
ko zlo umira, ko umira komunizem, naj ži-
vi dobro, naj živi krščanska socialna za-
konodajal!

Amerika proti militarizmu.

Pariz, 26. julija. Iz Washingtona se
poročajo: Senator Berah je v senatu predla-
gal, da naj se izplačanje dolgov zaveznikov
odgodi do časa po nameravani razorožitveni
konferenci. Ako se zunanje vlade ne bi
mogle z Zedinjenimi državami sporazume-
ti o razorožitvenem programu, bi dalo to
ameriški vladi pravico, da vztraja pri na-
čelnem izplačanju dolgov in obresti. Ako
bi vlade še naprej izdajale znatne vsote za
svoje vojne priprave, bo Amerika prejkone
pričela drugo politiko. Francija s svojo
armado 800.000 mož je prekomerno močna
in tudi Anglija izdaja ogromne vsote za
svoje priprave.

PROTI KOMUNIZMU V BOLGARIJI.

Sofija, 27. julija. (Izv.) Vlada je orga-
nizirala posebne čete, ki naj preganjajo
komuniste. V zadnjih dneh se je izvršilo
več izredov, pri katerih je bilo ubitih več
komunističnih vodij.

Stojan Protić — minister notranjih del?

Belgrad, 27. julija. (Izv.) V radikalnih
in tudi demokratskih krogih se opaža ve-
lika nezadovoljnost s politiko Svetozara
Pribičevića kot notranjega ministra. Ti
krogi želijo, da pride v kabinet Stojan
Protić. V to svrhu je včeraj Ljuba Davidov-
vić obiskal Svetozara Pribičevića in ga
prosil, da naj bi se osebni spor, ki vlada

med Protićem in Pribičevićem, izravnal,
da ne bi še nadalje oviral skupnega delo-
vanja. Stojan Protić naj bi prevzel mini-
strstvo notranjih del. Upajo namreč, da
bo Protić s svojim vplivom pridobil za so-
delovanje tudi Hrvate in Slovence. Zdi se
pa, da Stojan Protić za sedaj še ne bo vo-
ljan vstopiti v vlado.

Za zaščito države.

Belgrad, 27. julija. (Izvirno) Na vče-
rajšnji seji ministrskega sveta je minister
pravde dr. Gjurjić referiral o zakonu re-
da. Svetozar Pribičević je zahteval več iz-
prememb in znatnih popravil posamez-
nih določb. V glavnem je novi zakon na-
perjen proti komunistom in proti vsem
onim strankam, ki zasledujejo protidržav-
no politiko. Ne gre tu toliko za program
stranke kot za njeno delovanje in za ose-
be, ki vodijo stranko. Vsi poslanci teh
strank izgube svoje mandate. Privatni in
državni nameščenci, ki pripadajo tem
strankam in so člani kakih takih organi-
zacij, bodo odpušteni iz službe. Sindikati
se razpuščajo in se njihovi arhivi oddajo

državnim oblastem. Člani terorističnih od-
borov bodo postavljeni pod policijsko nad-
zorstvo. Stavke se prepovedujejo. V slu-
čaju izbruha stavke se takoj uvede preko-
sodno postopanje. Nadalje so določila gle-
de pobiranja hajduštva in se odreja stroge
kazni za razne delikte. Ta zakon bo
tiskan in oddan v presojo zakonodajne
zbornice.

Belgrad, 27. julija. (Izvirno) Ministr-
ski svet je sklenil, da se število orožnikov
poviša za nadaljne tri tisoče orožnikov.
Med te bo sprejetih mnogo Rusov, ki se
bodo uporabljali pred vsem v službi v Ma-
cedoniji in južni Srbiji.

Manifestacije v Zagrebu.

Zagreb, 27. julija. (Izv.) Včeraj po-
poldne se je izvršil na svečan način po-
greb žrtve Arnolda. Truplo je bilo polože-
no na mrtvaški oder v bolnici usmiljenih
sester, kamor je celi dan romala množica
ljudstva, da si ogleda nedolžno žrtev. Na
oder je meščanstvo položilo mnogobrojne
venec. Ob 4. uri popoldne je prišel po-
greb. Na čelu spreveda je šel oddelek vo-
jaštva z godbo, za njim uradniki hrvatske
eskomptne banke, zastopniki društev in
korporacij. Voz je bil ves pokrit z vencel.
Pred vozom so nosili velikanski venec s
hrvatsko trobojnico. Pogrebne svečanosti
je izvršil ob asistenci mnogih duhovnikov,
škof dr. Lang. Pred odprtim grobom je za-
pelo pevsko društvo »Svoboda« žalostin-

ke, na kar je govorilo več govornikov in
govornic. Vojaštvo je oddalo salvo. V spre-
vodu je bilo nad 10.000 ljudi, na ulicah,
kjer je šel sprevod, pa je množica ljudstva
tvorila špalir. Računa se, da je bilo nad
30.000 gledalcev.

Zagreb, 27. julija. (Izv.) Snoch so se
vršile tukaj velike manifestacije, na kate-
rih se je burno klicalo svobodi. Neki de-
mokratični elementi so hoteli te manifesta-
cije izrabiti in so pričeli peti ter klicati
proti »separatizmu«. Vendar so bili kmalu
izgnani iz vrst manifestantov. Prišlo bi go-
tovo do večjih izredov, da ni posredovala
policija, ki je nekaj ljudi aretirala. Pozno
ponoči so se manifestantje razšli.

Gornja Šlezija.

Spor med Anglijo in Francijo.

Pariz, 26. julija. Poročevalec lista
»New York Herald« javlja iz Londona: V
spodnji zbornici je poslanec Wedgewood
interpeliral vlado, če ji je znano, da ob-
stoja po vsej zbornici opozicija proti postop-
panju Francije v Gorenji Šleziji. V obnem
hrušču, ki je na to nastal, se je slišalo tudi
ugovarjanje ministrov. Na vprašanje, če
sme zavezniška sila ojačiti svoje čete v
Gorenji Šleziji, ne da bi se domenila z
drugimi silami, je vlada odgovorila, da mo-
ra to vprašanje proučiti, preden odgovori.

Bytom, 26. julija. V nasprotju z ofic-
elnim zatrjevanjem se ni razorožena nem-
ška samoobramba v Gorenji Šleziji, marveč
se je izpremenila v prostovoljne oddelke
pod poveljstvom Hoeflerja. Ta organizacija
šteje razen topništva in tehničnih čet
28 polkov. Pogostoma se pojavljajo de-
monstracije proti zavezniškim četam. V
Krapowicah je 3000 nemških vojakov, ki
razdeljujejo orožje in prepevajo »Deutsch-
land, Deutschland über alles«, kadar sre-
čajo zavezniške oddelke. Nemška policija
je napadla ententne čete, pri čemer je bilo
več ranjenih.

NERESNIČNE VESTI O RUSKIH VOJAŠ-
KIH PRIPRAVAH.

Varšava, 26. julija. Predsednik rusko-
ukrajinske delegacije za povratek begun-
cev v Varšavi, Ignatjev, dementira v »Ku-
rieru Warszawskem« vesti, da Rusija pri-
pravlja vojaški pohod proti Poljski in iz-
javlja, da so protisovjetski listi razširili te
vesti, da bi ustvarili napetost med Poljsko
in Rusijo, da bi ovirali notranjo konsoli-
dациjo v Rusiji in boj zoper lakoto.

RATIFIKACIJA ROMUNSKO-POLJSKE
ZVEZE.

Bukarešta, 26. julija. Romunski kralj
je ratificiral poljsko-romunsko zvezo.

IZSTOP IZ KOMUNISTIČNE STRANKE.

Belgrad, 27. julija. (Izv.) Dr. Dragiša
Vladisavljević, komunistični poslanec, je
javil predsedstvu skupščine, da polaga
svoj mandat.

Ratifikacija trianonske
mirovne konference.

Pariz, 26. julija. (Havas) Danes ob
18. uri so bile v ministrstvu za zunanje po-
sele ratificirane trianonska mirovna pogod-
ba, protokol in priložene izjave. Predsed-
nik Cambon je izrazil v svojem govoru na-
de, da bodo vsi udeleženci izvršili pogod-
be z enako dobro voljo. Madžarski zastop-
nik v Parizu je izjavil, da je Madžarska
pripravljena, lojalno izvesti svoje obvez-
nosti in je izrazil željo, naj bi se sosednje
države Madžarske v enakem duhu držale
mirovne pogodbe in ščitile pravice manj-
šin, ločenih od Madžarske. — Cambon je
vzel besede madžarskega zastopnika na
znanje in dostavil, da se bodo okoli njega
zbrani strinjali v spoštovanju pravic manj-
šin v popolni dobri volji. — Nato so pod-
pisali protokol o ratifikaciji zastopniki po-
sameznih zavezniških držav.

Politični dogodki.

+ Za revizijo ustave. 24. julija se
je vršil v Selih pri Kamniku občni zbor
KZ. Pri tej priliki je bila soglasno spreje-
ta resolucija, s katero se izraža popolno
zaupanje Jugoslov. klubu. Zahteva se re-
vizija ustave in se obsoja za kmetstvo ljud-
stvo pogubna politika poslancev samostoj-
ne kmetijske stranke.

+ Atentat tudi na Pašića? Iz Bel-
grada poročajo, da je belgrajska policija
aretirala nekega delavca, ki je priznal, da
je bil nameravan atentat tudi na minist-
skega predsednika Pašića.

+ Prepovedano bivanje eks-cesarja
Karla v Švici. Švicarska vlada je javila
bivšemu avstrijskemu cesarju Karlu, da
mu ne dovoljuje, da bi še nadalje bival
na njenem teritoriju, iz katerega se mora
izseliti najdalje do 31. avgusta. Kakor po-
ročajo listi, se bo Karel naselil v Španiji.

+ Češko-poljsko zблиžanje. V zadnjem
času se množe izjave poljskih in čeških
politikov, ki povdarjajo nujnost zблиžanja
med obema slovanskima državama. Od ve-
like važnosti zato je tudi potovanje češke-
ga ministra dr. Hofovca na Poljsko. On
potuje v glavnem zato, da pripravi vse
predpogoje za trgovsko pogodbo, ki bo

sklenjena v mesecu septembru. Po neka-
terih vesteh bo ob tej priliki sklenjena
med obema državama tudi vojaška kon-
vencija.

+ Nova država v srednji Evropi? Po
vesteh ameriških listov, se v zadnjem času
v diplomatičnih krogih veliko razpravlja
o tem, da naj bi Gornja Šlezija tvorila po-
sebnost državo, ki bi ji načeloval državni
svet. V njem bi bili zastopniki Nemčije,
Poljske in kake ententne države.

Dnevni dogodki.

— Gospod kraljevi namestnik Ivan
Hribar nastopi svoje službeno mesto šele
1. avgusta, vsled česar odpadejo do tega
dne vsi sprejemi.

— Vojvodinja Zofija Vendomska. O pri-
likih regentove zaroke poročajo listi o ne-
vesti Zofiji Vendomski, da je rojena l. 1898.
kot druga hči vojvode Filipa Emanuela Ven-
domske-Alençonsskega in belgijske prin-
cezije Henriette. Vendomski vojvodi izha-
jajo iz roduine Burbonsko-Orleanske.

— Umrl je 26. t. m. v Zuzemberku
župnik, preč. g. Berlan. Pogreb se vrši v
Zagradcu. R. I. P.

— Nabiralnike »Slov. Straže« se le še
malokje vidi, ker jih posestniki iz malo-
marnosti ali pozabljivosti ne postavijo na
svoje mesto. Dolžnost vsakega zavednega
gostilničarja, kavarnarja itd. je, da ga po-
stavi na vidno mesto in opozori nanj svoje
goste. Kdor nabiralnika še nima, ali pa
mu je pokvarjen, naj to takoj javi tajništvu
»Slov. Straže« v Ljubljani.

— Iz politične službe. Policijski pri-
stav Blaž Skok pri policijskem komisari-
jatu v Mariboru je imenovan za ravnatelja
pol. pomožnih uradov v VIII. čin. razredu.
Pisarniški adjunkt Anton Lavrič je imeno-
van za pisarniškega ravnatelja v VIII. či-
novnem razredu pri poverjeništvu za kme-
tištvo. — Za provizornega okrožnega
zdravnika v Trebnjem, je imenovan dr.
Francišek Sterbo.

— Premestitve v notarski službi. Mi-
nister za pravosodje je premestil notarja
Huberta Završnika iz Višnje gore v Krško,
in Otmarja Goloba iz Marenberga v Kozje,
nadalje je imenoval za notarje: notarja v
Idriji Franca Tauzesa v Logatcu in notar-
ske kandidate Josipa Kendo v Cerknici,
Rudolfa Kramerja v Dolnji Lendavi, dr. D.
Senčarja v Prevaljah, Ferda Križana v
Murski Soboti (I.), Štefana Finka v Vel.
Laščah, dr. Franca Prislana v Trzinu, dr.
Ivana Grašiča v Kranjski gori, Ant. Jev-
nika v Višnji gori, Avgusta Kolšla v Ma-
renbergu in Antona Kodra v Murski So-
boto (II.).

— Spremembe med geometri. Geome-
ter Fran Osolc je imenovan za višjega ge-
ometra II. razreda IX. činovnega razreda;
geometri II. razreda Viljem Minatti, Vladi-
mir Tance, Fran Sifer, Ivan Plevnik,
Mirko Tomšič, Dragotin Tiegl in eleve
aspirant Dragotin Fajdiga, so imenovani za
evidenčne geometre I. razreda v X. činov-
nem razredu.

— Razmere pri zacarinjevanju. SKO-
raj ni vredno, da bi pisali. Zdi se namreč,
da smo mi vsi, ki se borimo za vsakdanji
kruh, otrpnili; odiranje prenašamo, ne
bom rekel, da z veseljem, na videz pa vse-
eno potrpežljivo. Včasih zareptačimo, ta-
koj pa utihnemo in nimamo moči, da bi
nadaljevali vajtrajno javno kritiko. Ljud-
stvo stoka pod draginjo, merodajni faktorji
pa premalo store, da se temu odpomore.
Vsled tega še večja draginja. Neko podjet-
je je dobilo večjo pošiljatev špecerijskih
predmetov. Hotelo je blago takoj vzdigniti.
Toda pri carini so rekli, da ni vremena.
Po tritedenskem letanju je bilo vendar
vreme. Z blagom je prišel tudi pozdrav:
Ležarine je bilo za 4000 kg blaga 2890 K.
Neko drugo podjetje je istotako dobilo bla-
go. Zopet ista pot: Nema vremena. Nazad-
nje ležarine 8465 K! Preračunil sem in do-
gnal, da bo vsled te neodpustljive biro-
kratične šlamparije kava 4 K dražja pri
kilogramu. Na čegavo škodo? Na škodo
onega, ki blago potrebuje. Razmere so ta-
ko nevdržne, da se celo centralistično na-
vduhneni »Trgovski list« hduje. Gospod
kraljevi namestnik, dobro delo storite, če
z železno roko naredite red pri upravi, ki
je najbolj kriva nezadovoljstvu mas!

— Avtomobilska nesreča. 23. t. m. se
je vozil z avtomobilom iz Rogaske Slajne
proti Zagrebu ravnatelj tovarne usnja
Štern. Radi velike vročine je počila pnev-

matika in avto se je prevrnil. Ravnatelj Štern se je težko poškodoval na rokah in glavi, dočim je ostal šofer nepoškodovan.

— Nož v Senčurju. Edvard Komurka iz Plackega na Češkem je ranil z nožem v trebuh Franceta Kralja in obrazil roko Antonu Štefetu v Senčurju. Pokoril se bo za to eno leto v težki ječi.

— Cene v Zagrebu. Za tekoči teden so določene v Zagrebu naslednje cene: goveje meso prve vrste 28—32 K, druge vrste 20—24 K, teletina 20—24 K, prašičevo meso 36—40 K, mast 44 K, suho meso 44 K, piščanci 50—120 K, kokoši 40—60 K, race 80—100 K, gosi 60—120 K, moka nulerica 16—18 K, koruzna moka 6—7 K, kruh 16, 15 in 13 K, kumare 4 K, kumarice za vlaganje 8 K, zelje 6—8 K, krompir 3 K, paradižniki 12—16 K kilogram, mleko 6 K liter, surovo maslo 60 do 110 K, sladkor 38—44 K, riž 16—24 K kilogram, jajca 1.50—2 K kos, jabolka 8 do 10 K, hruške 6—8 K, slive 6 K, orehi 14—16 K, maline 20—30 K kilogram. Iz tega se vidi, da postaja Ljubljana polagoma dražja nego Zagreb.

— Kongres esperantistov. Od 31. julija do 6. avgusta se vrši svetovni kongres esperantistov v Pragi pod pokroviteljstvom češke vlade. Dosedaj je priglaseno 2400 delegatov iz vseh držav sveta. Obenem se bo vršil tudi prvi svetovni kongres slepcev; za ta kongres je prišlo do sedaj 80 prijav.

— Roparski napad iz političnih motivov. V Berlinu je pred par dnevi udrl sedem neznanih ljudi v stanovanje bivšega ruskega višjega častnika Freyberga in so vpricho njega odnesli tri zaboje dokumentov in aktov. Prisilili so ga, da jim je odprl sam vse omare in mizne. Dragocenosti so pustili na miru. Ker je sovjetska vlada pred nedavnim časom protestirala v Berlinu proti delovanju Freyberga, se sumi, da so ta vlom izvršili komunisti, da so se polastili važnih dokumentov. Kljub zelo intenzivni preiskavi se dosedaj storilcev še ni posrečilo izslediti.

— Vročina in suša, ki imata svoj izvor v tropičnem pasu, sta se razširili preko cele Evrope. Na Dunaju so imeli minolo nedeljo najbolj vroč dan zadnjih 16 let. V Ljubljani pri Dečini so se pokazali gladovni kamni; rečni promet so morali zaradi prenizke vode ustaviti. Kakor prerokujejo vremenoslovci, utegne vročina še dalj časa trajati.

Ljubljanski dogodki.

Iz Sprejem kraljevega namestnika Hribarja. Včeraj ob pol šestih popoldne se je pripeljal v Ljubljano kraljevi namestnik za Slovenijo g. Ivan Hribar. Na kolodvoru so ga pričakovali zastopniki vlade, vojaških, cerkvenih in civilnih oblasti ter društev in korporacij in mnogobrojna množica ljudi. Ob prihodu vlaka je godba zaigrala narodno himno, na kar so s kratkimi govori pozdravili g. namestnika dr. Baltič v imenu vlade, dr. Zarnik v imenu ljubljanske občine, dr. Zahorski v imenu češkoslovaškega konzulata, gen. vikar prošt Andrej Kalan v imenu duhovščine, general Dokič v imenu divizijske oblasti in župan Anton Pesek. Kraljevi namestnik Ivan Hribar se je zahvalil s kratkim govorom, v katerem je povdarjal, da prihaja na svoje odgovorno mesto kot branitelj pravice in kot tak

hoče vladati vsem enako ne glede na njih strankarsko pripadnost. Poziva pa tudi pristaše vseh strank, da mu pri njegovem delovanju pomagajo, ker vsi so verni državljani Jugoslavije. — Po končanih govorih je godba zaigrala kraljevo in slovensko himno, na kar se je razvrstil spreved, ki je spremljal g. Hribarja do palače deželne vlade. Ulice, po katerih je šel spreved, so bile okrašene in raz hiš so visele narodne trobojnice.

Iz Prerana smrti. Rodbino g. Zirkelbacha, faktorja Jugoslovanske tiskarne, je zadel težak udarec. Neizprosna smrt jim je ugrabila 11 letnega marljivega sinčka Vladimirja. Naj počiva v miru! — Iskreno sožalje težko prizadeti rodbini!

Iz Mestni magistrat se nujno naproša, da že vendar enkrat odredi škropljenje ceste v Mestni log. Na popravo iste se misli tako le pred volitvami. Naravnost nezno in proti vsem predpisom higijene je, kako je treba ob lepem vremenu gaziti in požirati cele oblake prahu, ki se dvigajo na tej cesti vsled vsestranskega prometa in kako je treba istotako ob slabem, deževnem vremenu misliti na rešilne pasove! Ne razumemo namreč, zakaj ravno ta cesta ni deležna škropljenja, ko se že poleg nje škropi cesto Pred konjušnico! — Če že veljajo enake dolžnosti, naj velja istotako tudi enake pravice!

Iz Nepopoljšljiv tat je l. 1901 v Mirni peči rojeni ključavničar Ivan Rezelj. Iz zaporov ljubljanske deželne sodišče je prišel šele 30. aprila letos, v katerih je sedel 8 mesecev, ker je kradel. Ko je prišel iz zaporov, se je nekaj dni potikal okoli; nato je prišel zopet krasti in je okradel Ivana Jurca, Uršulo Fišer, Ano Knez in Franceta Plahutnika. V težki ječi bo sedel zato 1 leto.

Iz Stari greh. Lojze Dovjak je ukradel 18. decembra 1918 v Lazah sod ruma vreden 5705 kron. Ko je 30. aprila letos prenočeval v hotelu »Triglav« v Ljubljani, je neko žensko zglasil za svojo ženo in ga je policija ob tej priliki aretirala. Dovjak je bil obsojen v 4 mesece težke ječe.

Iz Ponarejevalec poštnih nakaznic pred deželnim sodiščem. Karol Lavtar je od začetka marca do konca junija 1918 kot pomožni poštni sluga v Ljubljani in v Mariboru ponarejal poštne nakaznice in je oškodoval poštne erar za več kakor 50.000 kron, vsled česar je bil 29. septembra 1919 od ljubljanske porote obsojen v triletno težko ječo. Ko je bil Lavtar premeščen v Maribor, je svojega znanca Leopolda Florijančiča iz Ljubljane pregovoril, da mu je poslal 13.000 K po pošti, kateri denar sta si razdelila. Leopolda Florijančiča je obsodilo deželno sodišče v Ljubljani na pet mesecev ječe.

Naša društva.

Odbor S. K. S. Z. ima v četrtek, dne 28. julija ob 20. uri v Jugoslovanski tiskarni kratko sejo. — Podpredsednik.

Ljudski oder. Odbor ima danes zvečer ob 20. uri v navadnih prostorih sejo. Važno! — Tajnik.

»Uboštvo.« Tovariši, ki sodelujejo, naj pridejo zanesljivo v četrtek 28. t. m. točno ob 17. uri v pisarno S. K. S. Z. — Predsednik S. D. Z.

Iz Zveza služkinj ima v nedeljo, dne 31. julija t. l., shod v Mestnem domu ob pol 5. uri popoldne.

Socialni vestnik.

Skrajno slabo stanje socialne demokracije v Ameriki. — Povodom socialističnega kongresa v Detroitu, Mich. piše sodrug Frank Petrič v »Proletarcu« med drugim sledeče: Delegatje, ki so prišli iz raznih krajev Zedinjenih držav, so se zavedali, da imajo rešiti glavno nalogo: vprašanje ohranitve socialistične stranke. Prav to je bil vzrok, da je bilo treba mnogo predlogov zaenkrat odkloniti in jih prepustiti času, da dozore. Med temi zadevami je bila zadeva priključenja k tretji ali moskovski internacionali. Debate o tej točki so bile kratke, a ostre. Iz debate o predlogih je bilo razvidno, da med delegati ni bilo nasprotstva napram tretji internacionali, marveč napram tistim 21 točkam, ki so bile kot pogoj priključenja. In to je važno, kajti iz tega je treba razbirati, v koliko so te točke koristne in škodljive ne samo sovjetski Rusiji, ampak socialističnemu gibanju po vsem svetu. Delegatje so bili prepričani, da čas za diktaturo proletariata v socialističnem gibanju po vsem svetu še ni prišel, in da če je tu in tam potrebna kakšna diktatura, so jo pri volji izvajati domače stranke same, ne da bi bilo treba jemati za to dekrete iz Moskve. Toda splošno mnenje je bilo, da je zadeva diktature v prehodni dobi, to je iz kapitalizma v socializem, vprašanje časa, ne pa programa. To se pravi, če bo potrebna, bo izvršena, če ne, pa ne. Diktatura je vprašanje spontane potrebe, ne pa programa. Te potrebe odreja čas in prostor. Poleg odreditve stališča z ozirom na III. internacionalo, to je, da ostane stranka za gotov čas brez nje, so bili sprejeti še sledeči predlogi: 1. da se nabere v tridesetih dneh 20.000 dolarjev za pokritje strankinega deficita, kar bi omogočilo, da se postavi stranka zopet na noge; 2. da izda stranka kolikor mogoče veliko množino letakov, v katerih naj bo raztolmačen socialističen nauk; 3. izvoljen je odbor, ki ima nalogo poizvedeti, s katerimi gospodarskimi in političnimi organizacijami, katerih programi niso temeljno v nasprotju s socialistično stranko, bi mogla stranka podvzeti večje akcije skupno; 4. izvoljen je odbor, ki ima iznajti, kako bi bilo mogoče povzdigniti socialistično dnevno časopisje; 5. prizadevanja, da se čim večje število žena organizira v socialistični stranki; 6. predlog, da se ustanovi predavateljske distrikte ali okraje ne glede na državne meje; 7. da se uvaža v vseh socialističnih organizacijah ali v posebnih kurzih nauk o upravljanju industrije; 8. sprejetje predpisov, po katerih se imajo ravnanje vsi občinski zastopi, ki so v socialističnih rokah ali pod njeno politično upravo; 9. izjava, da se imajo podvreči vsi potom socialistične stranke izvoljeni kandidati strankini kontroli; 10. da ostanejo strankini mesečni prispevki kakor so bili dosedaj — to je po 50 centov na mesec; 11. izjava proti militarizmu in glasovanju za vojne namene; 12. izjava, da stranka zagovarja kooperativno gibanje; 13. izjava, ki gre za tem, da dela stranka v svoji propagandi na to, da se odpravijo vse restrikcije, ki omejujejo volilno pravico po državi, bodisi belopoltnem ali črnem; 14. izjava, ki gre za tem, da se delavci lahko selijo iz dežele v dežele brez ovir, izvzemši kjer je naseljevanje povzročeno

umetno potom kapitalističnega razreda z namenom, da se znižajo plače in tako postavi delavstvo ene ali druge dežele na nižji življenjski nivo; 15. narodnostne federacije ostanejo kakor so, izvzemši, da bo kontrola nad njimi malo strožja kot je bila do sedaj. Odklonila pa je konvencija: 1. zadevo diktature proletariata iz razlogov, ki so že navedeni zgoraj; 2. zadevo generalnega štrajka. Stavljena sta bila namreč dva predloga: eden za generalni štrajk, drugi pa proti generalnemu štrajku, in konvencija je odklonila oba; 3. odklonila je »politični štrajk«, ker je to za socialistično stranko, dokler niso ameriške delavske gospodarske organizacije ali unije bolj prepojene s socialističnim duhom, akademično vprašanje. Kongres je odklonil tudi zadevo »direktne akcije«, kot neumesno doktrino v socialističnem gibanju; odklonil je vprašanje o »sabotaži« iz istih razlogov. Isto tako je konvencija odklonila teze o masni akciji sovjetskemu sistemu. Poleg že omenjenih sprejetih zadev je sprejela konvencija tudi resolucijo z ozirom na strankino stališče napram sovjetski Rusiji, resolucijo, v kateri prizna stranka Irski pravico do republike. Iz poročila, ki ga je podal konvenciji sodrug Branstetter, strankin tajnik, je razvidno, da je sedaj pri stranki 6 narodnostnih federacij. Te štejejo: židovska 922 članov, italijanska 993 članov, češka 863 članov, nemška 624 članov, jugoslovanska 601 članov in litvinska 174 članov. To članstvo je preračunano na podlagi plačanih prispevkov v zadnjih treh mesecih. Stranka ima 17.000 članov, od teh je 4000 Fincev, ki nimajo federacije, 4182 jih je pa v federacijah, ki spadajo k stranki. Če vzamemo v poštev dejstvo, da je med rednim članstvom stranke še mnogo tujezemcev, nam je razvidno, da je v stranki nad 60 odstotkov tujezemcev, če ne več. Da dobi stranka v svoj delokrog Amerikance, je sedaj glavna njena naloga.

Francoska strokovna delavska zveza (C. G. T.) zbora je te dni v Lillu. Kongres se je otvoril 25. t. m. Glavno vprašanje bo, ali se francoske delavske strokovne organizacije pridružijo Moskvi ali ne. Kakor znano je kongres III. internacionale, ki je te dni zaključil svoja zborovanja v Moskvi, zahteval, da se imajo tudi strokovne organizacije komunistično mislečih delavcev popolnoma podrediti vodstvu komunistične politične stranke, oziroma izvršilnemu odboru mednarodne komunistične stranke, ki jo seveda vodi Moskva. Francoski delegat Tommasi, ki je bil odposlan na kongres III. internacionale, je ta pogoj sprejel, toda nekatere francoske strokovne organizacije niso s tem zadovoljne, ker Tommasi ni imel zato nobenih pooblastil. Zdaj se bo to vprašanje obravnavalo v Lillu. Strokovna zveza pomorščakov je proti Moskvi, delavci pri državnih uradih in podjetjih tudi niso naklonjeni III. internacionali, strokovna zveza kovinarjev pa je razcepljena. Živilski delavci so skoro vsi za podreditev strokovne organizacije

Krojač dober delavec (za malo, veliko ali mešano delo) se tako sprejme. — JANKO ARNŠEK, Hrasnik.

Odgovorni urednik Anton Marinčak, Izdaja konzorcij »Novega časa«, Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

E. Bulwer: Poslednji dnevi v Pompejih.

(Dalje.)

Nazarenci so stopali počasi dalje, njihove baklje so še vedno plapolale v viharju, njihovi glasovi so še vedno svečano svarili, dokler se niso izgubili po ulicah in se je tema in smrtna tišina zopet razprostrla preko prizorišča.

Nastal je eden pogostih premorov, ko pepel ni več padal, in Glavk je zopet vzdihoval Jono, da bi se napotila dalje. Ravno ko sta stala na zadnji stopnjici stebrenika in se obotavljala, je prišel mimo nek star človek z vrečico v svoji desnici in opirajoč se na nekega mladeniča. Mladenič je nosil bakljo. Glavk je spoznal, da sta bila oče in sin, eden skopuh, drugi razsipnež.

»Oče,« je rekel mladenič, »ako ne moreš hitro hoditi, te moram zapustiti, sicer pogineva obadva!«

»Toraj beži, dečko, in pusti svojega očeta!«

»Vendar jaz ne morem bežati, da bi potem trpel lakoto; daj mi svojo vrečico zlata!« In mladenič je segel po njej.

»Lopov! Svojega očeta hočeš oropati!«

»Dal! Kdo me more izdati v tej uri? Skopuh, umri!«

In deček je pobil starca na tla, potegnil vrečico iz njegove slabe roke in z glasnim krikom zbežal naprej.

»Bogovi!« je vzkliknil Glavk, »ali ste tudi v temi slepi? Taki zločini lahko pokončajo nedolžne in krive obenem. Jona, dalje! — Dalje!«

VIII. POGlavJE.

Arbak sreča Glavka in Jono.

Jona in njen ljubljeneц sta hodila dalje po svoji negotovi poti kakor ljudje, ki tipajo okoli sebe, da bi našli izhoda iz ječe. V onih trenutkih, ko so vulkanski bliski razsvetljevali ulice, sta pri tej strašni svetlobi lahko uravnavala svojo pot; vendar jima je prizor le malo nudil, kar bi ju moglo na njunem potu vzpodbujati. Na nekaterih mestih, kjer je bil pepel suh in nepomešan z vrelini hudourniki, katere je metala gora v različnih presledkih v zrak, je bila površina zemlje gobavo, pošastno bela. Na drugih krajih je ležalo ožgano kamenje in skalovje nakopičeno na kupih, izpod katerih so moleli na pol zakriti udje zasutih in razmesarjenih beguncev. Sredi stokanja umirajočih so se glasili divji kriki prest žensk — sedaj blizu, sedaj daleč — katere je bilo vzpričo uničujočega čustva slabosti, negotovosti in nevarnosti slišati še enkrat tako grozno, kadar jih je bilo čuti v veliki temi; nad vse jasni in razločni pa so bili mogočni in razločni glasovi iz usodepolne gore, njeni šumeči vetrovi, njeni bobneči hudourniki in od časa do časa resk in tresk kake večje in silnejše razstrelbe. In ko so vetrovi tulili po ulicah, so vedno nosili seboj deroče reke gorečega pepela in take duševne in strupene pline, ki so v trenutku vzeli sapo in zavest, in temu je sledil prevrat zastajajoče krvi in šumeče čustvo smrtnega strahu, tako da je trepetala vsaka mišica telesa.

»Oh, Glavk! Moj dragi! Edini moj Glavk! Vzemi me v svoje roke! Še en obem! Dai, da čutim tvoje roke okoli sebe —

in v tem objemu me pusti umreti — jaz ne morem več dalje!«

»Radi mene, radi mojega življenja — pogum, draga Jona — moje življenje je zvezano s tvojim in glej, — baklje — na to stran! Glej! Kako kljubujejo viharju! Ha! Še v viharju gore — brez dvoma so begunci, ki hite proti morju! — Pridruživa se jim!«

In plohe in vetrovi so nenadoma prenehali, kakor da bi hoteli pomagati zaljubljenecem in jih vzpodbujati; ozračje je bilo popolnoma tiho — gora je počivala; morebiti je zbirala novih moči za naslednji izbruh; nosilci bakelj so šli hitro dalje. »Bližamo se morju«, je rekla z mirnim glasom oseba, ki se je nahajala na njihovem čelu. »Svoboda in bogastvo vsakemu sužnju, preživi ta dan! Pogum! — Povem vam, da so me sami bogovi zagotovili, da se rešim — Naprej!«

Rdeča, močna svetloba je padla na Glavka in Jono, ki je izmučena in trepetajoča ležala v njegovem naročju. Nekoliko sužnje je nosilo, kakor je kazala svetloba, jerbare in denarne omarice, ki so bile težko naložene; pred njimi pa je stopala, z golim mečem v roki, visoka postava Arbaka.

»Pri mojih očetih!« je vzkliknil Egipčan, »osoda se mi smehlja celo skozi te grozote in mi sredi najstrašnejših nad gorja in smrti oznanja srečo in ljubezen. Proč Grk! Jaz zahtevam svojo varovanko Jono!«

»Izdajalec in morilec!« je zavpil Glavk in srdito zrl na svojega sovražnika, »sama boginja maščevanja te je pripeljala semkaj, da se maščujem! — Približaj se dotakni se samo Jonine roke in tvoje orožje bo kakor trs, raztrgam te na kosce!«

In ko je tako govoril, je močna in blesta svetloba razsvetlila prostor. Svetlo in orjaško se je zasvetila gora skozi temo, ki jo je obdajala kakor zidovje pekla, kakor goreča gromada! Vrhunec gore se je zdel kakor da bi bil razdeljen na dvoje, ali pravzaprav, nad njegovo površino se je videlo kakor da bi se vzdigovali dve orjaški postavi, ki sta si stali nasproti kakor dva demona, ki se bojujeta za svet. Bili sta temno, surovo rdeče barve ognja, ki je daleč na okolo razsvetlil celo ozračje; spodaj pa je bil nižji del gore še vedno temen in zakrit, samo na treh krajih so tekale neredovite reke raztopljene lave, ki so se vile kakor kače. Tekle so temnordeče skozi popolno temo svojih bregov počasi dalje proti poginu zapadlemu mestu. Nad najširšim tokom se je videlo, kakor da bi se vzdigoval velikanski obok, izpod katerega so vrli vrelci nenadoma nastalega Flegetona kakor iz žrela pekla. In skozi mirno ozračje je bilo slišati prasketanje kosov skalovja, ki so zadevali drug ob drugega, ko jih je srditi tok nesel seboj, zatemnevali za trenotek ono mesto, kjer so padli, in izginili v naslednjem trenutku v mirnih barvah toka, po katerem so plaval!

Sužnji so na ves glas zavpili in zakrili svoje obraze. Egipčan sam je obstal kakor pribit na svojem mestu in svetloba je razsvetljevala njegov zapovedujoči obraz in z dragulji posuta oblačila. Visoko nad njim se je vzdigoval vitek steber, ki je nosil bronasti kip cesarja Avgusta, in cela cesarjeva podoba se je zdela spremenjena v ognjeno telo.

(Dalje.)